

Gemeenteraad

Zitting van 10 maart 2020
Beheer en Realisatie - Openbare Ruimte

2020_RAAD_00008 - Verordening Afvoer hemel- en grondwater gemeente Steenwijkerland - besluitvormen

Auteur

Henk Schuitemaker

Overlegd met

Ruud Boom, Frans de Graaf en Robert de Jager.

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Samenvatting

Door de historische opbouw van de gemeente kent Steenwijkerland veel verschillende typen riolering. Naast gebieden met gemengde riolering, waarbij één rioolleiding in de straat aanwezig is, zijn er ook gebieden waar hemel- en afvalwater gescheiden wordt ingezameld en afgevoerd. Bij gescheiden systemen kunnen foutieve aansluitingen ontstaan welke overlast kunnen veroorzaken. Een foutieve aansluiting wil zeggen dat waterstromen worden aangesloten op een ander riool dan in het ontwerp is bedoeld.

Aansluiting van hemelwater op afvalwaterriool zorgt voor overlast. Ten tijde van (hevige) neerslag wordt de capaciteit van het afvalwaterriool overschreden hetgeen leidt tot wateroverlast en/of stankoverlast in woningen. Daarnaast wordt relatief veel schoon hemelwater naar de zuivering gebracht, hetgeen ten koste gaat van de effectiviteit van het zuiveringsproces.

Om aan te sluiten bij de doelen uit het Gemeentelijk Watertakenplan 2016 - 2021 en te werken naar een duurzaam en klimaatrobuust systeem is het noodzakelijk de foutieve aansluitingen aan te pakken. De verordening afvoer hemel- en grondwater Steenwijkerland (bijlage 1) moet hiervoor de wettelijke grondslag gaan vormen.

Beschrijving

Inleiding

De gemeente Steenwijkerland kent 129 kilometer vuilwaterriool en 246 kilometer drukriool. Deze voorzieningen zijn ontworpen op een belasting met afvalwater en niet op een belasting met hemel- en/of grondwater. Door foutieve aansluitingen ontstaat overlast ten tijde van neerslag. Deze problematiek komt voor bij veel Nederlandse gemeenten, waardoor in de Wet Milieubeheer (artikel 10.32a), in het belang van bescherming van het milieu, de mogelijkheid is gesteld om met een verordening regels te stellen aan afvloeiend hemel- en grondwater.

In Steenwijkerland worden eigenaren van panden, bij constatering van aansluitingen van hemel- en/of grondwater op vuilwaterriool (vaak naar aanleiding van klachten van andere bewoners), aangespoord deze foutieve aansluiting te verwijderen. Ervaring vanuit het verleden leert dat dit niet altijd afdoende pressiemiddel is en niet alle inwoners de foutieve aansluitingen weghalen. Er is behoefte aan een wettelijke grondslag, met een verordening, om deze foutieve lozingen aan te pakken.

Er is een aantal bijlages toegevoegd. Hieronder is kort toegelicht wat deze inhouden en waarom ze zijn toegevoegd:

1. Bijlage 1: Hemel- en grondwaterverordening Steenwijkerland -> de verordening zelf.
2. Bijlage 2: Hemelwaterscheidingsgebied Steenwijk + hemelwaterscheidingsgebied overige kernen -> geeft het werkingsgebied van de hemel- en grondwaterverordening weer -> ter kennisname, wordt als beleidsregel voorgelegd aan het college na vaststelling van de verordening in de gemeenteraad.
3. Bijlage 3: Beleidsregel Steenwijkerland -> geeft een beleidsregel omtrent het afwijken van het lozingsverbod zoals gesteld in de verordening voor individuele uitzonderingen -> ter kennisname, wordt als beleidsregel voorgelegd aan het college na vaststelling van de verordening in de gemeenteraad.
4. Bijlage 4: Communicatieplan verordening -> geeft uitleg over de wijze waarop inwoners zullen worden geïnformeerd omtrent riolering en de verordening -> ter kennisname.
5. Bijlage 5: Advies integratie verordening in omgevingsplan -> geeft aan hoe de Omgevingswet de verordening verandert en wat gedaan zal worden om de verordening op de juiste wijze onder te brengen in het omgevingsplan -> ter kennisname.

Voorstel

Voorgesteld wordt om:

1. Op grond van artikel 10.32a van de Wet milieubeheer, de verordening Afvoer hemel- en grondwater vast te stellen.
2. Kennis te nemen van hemelwaterscheidingsgebied (bijlage 2), beleidsregels (bijlage 3), communicatieplan (bijlage 4) en advies integratie verordening in omgevingsplan (bijlage 5).

Argumenten

Er is een aantal argumenten om de verordening vast te stellen:

- In de huidige situatie zorgen de foutieve aansluitingen voor; wateroverlast in de openbare ruimte en in woningen, afname in effectiviteit van de rioolwaterzuiveringsinstallatie en toename in energieverbruik en slijtage van de gemalen.
- Ervaring vanuit het verleden leert dat er zonder wettelijke grondslag niet afdoende pressiemiddel aanwezig is om alle inwoners te overtuigen om foutieve aansluitingen weg te halen (hetgeen niet wegneemt dat we proberen de inwoner te blijven verleiden om foutieve aansluitingen te herzien).
- De verordening zorgt ervoor dat toegewerkt kan worden naar de klimaat- en duurzaamheidsdoelen zoals benoemd in het Gemeentelijk Watertakenplan 2016 - 2021.

Kanttekeningen en risico's

- De invoering van de Omgevingswet zorgt ervoor dat de artikelen over toezicht en de strafbepaling vervallen aangezien deze elders in de wet of het omgevingsplan worden geregeld. Daarom is uitgezocht hoe de Omgevingswet de verordening verandert en wat hiervoor geregeld dient te worden (hetgeen is terug te vinden in bijlage 5).
- Gezien er voor foutieve aansluitingen een PVC bochtstuk wordt aangeboden door de gemeente volgen er wat extra werkzaamheden voor de technische buitendienst van de gemeente. De buitendienst zal de bochtstukken langs brengen bij de inwoner en tegelijkertijd vragen kunnen beantwoorden.
- De verordening zorgt ervoor dat er extra capaciteit vanuit handhaving nodig is wanneer foutieve aansluitingen na twee onderzoeken nog niet zijn aangepast (zie hiervoor het processchema in het communicatieplan bijlage 4).

Duurzaamheid en social return

Het onnodig verpompen van schoon hemelwater zorgt voor een toename in energieverbruik doordat gemalen langer en vaker moeten pompen. Daarnaast slijten de gemalen sneller door toenemend gebruik en neemt de levensduur af. Vanuit duurzaamheidsoogpunt is het daarom ongewenst dat hemel- of grondwater aangesloten wordt op de openbare vuilwaterriolering. De foutieve aansluitingen zorgen voor een minder duurzaam rioolsysteem.

Social return is geen onderdeel van het plan. Er is reeds een methodiek beschikbaar waarop met foutaansluitingen wordt omgegaan. Dit is terug te vinden in het processchema in het communicatieplan (bijlage 4). Deze aanpak zal, naast dat er een extra stap van handhaving volgt op het bestaande proces, verder niet wijzigen.

Financiële toelichting

Het aanpassen van foutieve aansluitingen is een verantwoordelijkheid van de particulier. Daarmee komen de bijhorende kosten ook voor rekening van de particulier. Voor de gemeente zijn de financiële gevolgen van de hemel- en grondwaterverordening beperkt. Het proces zoals dat nu gehanteerd wordt zal in stand blijven, waarbij inwoners die foutieve aansluitingen hebben een PVC bochtstuk ontvangen. Hiervoor zal de gemeente (in de vorm van de technische buitendienst) bochtstukken bij de inwoner aanleveren. De handhaving gaat de gemeente misschien extra inzet kosten. Ervaring uit het verleden leert dat 10% van de foutieve aansluitingen niet wordt opgelost en dat handhaving daar noodzakelijk is (deze ervaring is zonder het aanbieden van bochtstukken bij de inwoner).

Iedere regel in het omgevingsplan dient een werkingsgebied te hebben, waardoor een juiste digitale verbeelding van het omgevingsplan noodzakelijk is. Wanneer veel afwijkingen op het lozingsverbod worden gesteld, kan dit extra mutatiewerk geven.

Participatie en communicatie

Het is belangrijk om inwoners op de hoogte te stellen van de wettelijke plichten met betrekking tot de verordening. Uiteindelijk verandert er niets ten opzichte van de huidige situatie, hemel- en grondwater zou niet aangesloten moeten zijn op vuilwaterriolering. Foutaansluitingen worden echter niet altijd veroorzaakt door onwelwillendheid vanuit de bewoners maar soms ook vanuit onwetendheid. Daarom wordt voorgesteld om inwoners te informeren. Hiervoor is een communicatieplan opgesteld (bijlage 4). In het kort worden onderstaande acties opgepakt:

- Via website, social media en krant leggen we uit hoe het riool werkt en wie waar verantwoordelijk voor is. Ook laten we zien hoe belangrijk het is om goede rioolaansluitingen te hebben en wat de gevolgen van foutieve aansluitingen zijn.
- Vervolgens brengen we – nadat deze is vastgesteld – de verordening onder de aandacht. We lichten toe dat deze verordening overlast en klachten moet voorkomen en wat inwoners kunnen doen om foutieve aansluitingen te verhelpen. Ook hiervoor zetten we verschillende communicatiemiddelen in.
- Uiteraard zijn we toegankelijk als er vragen komen. We maken een Q & A-lijst (vraag en antwoordcombinaties) en leggen het in duidelijke taal uit.

Het wettelijk vastleggen en informeren van inwoners over de regels met betrekking tot afvloeiend hemel- en grondwater op de riolering zorgt er nog niet voor dat in de praktijk alle foutaansluitingen worden voorkomen. Om inwoners te verleiden foutieve aansluitingen te herstellen worden daarom PVC bochtstukken beschikbaar gesteld door de gemeente. In het geval dat foutieve aansluitingen niet worden hersteld is handhaving noodzakelijk om het systeem te verbeteren en te verduurzamen. In bijlage 4 is daarom een processchema opgenomen over de wijze waarop met foutieve aansluitingen wordt omgegaan.

Uitvoering en planning

Voor de uitvoering en handhaving op de hemel- en grondwaterverordening is een plan opgesteld. Het proces is samengevat in een schema. Deze geeft aan hoe onderzoek naar foutaansluitingen wordt uitgevoerd. Daarnaast worden de inwoners geïnformeerd. Hiervoor is een communicatieplan opgesteld.

Besluit

Beslispunt 1

De gemeenteraad besluit om:

1. Op grond van artikel 10.32a van de Wet milieubeheer, de verordening Afvoer hemel- en grondwater vast te stellen.
2. Kennis te nemen van hemelwaterscheidingsgebied (bijlage 2), beleidsregels (bijlage 3), communicatieplan (bijlage 4) en advies integratie verordening in omgevingsplan (bijlage 5).